

Janusz Królikowski

"Les moines d'Occident. L'éternité de l'Europe", Guy Lobrichon, Paris 2007 : [recenzja]

Hereditas Monasteriorum 3, 395-396

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Louis-Albert LASSUS, *San Pier Damiani. L'uomo dei deserti di Dio*, Bresseo di Teolo, Abbazia di Praglia: Edizioni Scritti Monastici, 2011, ss. 227 (przekład z: *Saint Pierre Damien. L'homme des déserts de Dieu*, Paris: O.E.I.L., 1986)

Św. Piotr Damian (1006/1007–1072), kameduła, należy do czołowych przedstawicieli monastycyzmu średniowiecznego i do najbardziej znaczących postaci ówczesnego życia kościelnego. Podstawę jego wszechstronnej działalności stanowiła bogata duchowość, która pozostaje żywa w swoim oddziaływaniu do dnia dzisiejszego, przede wszystkim za pośrednictwem ważnych i wpływowych pism dotyczących teologii i duchowości, a także szeroko omawiających kwestie reformy Kościoła, zwłaszcza obyczajów duchownych. Francuski dominikanin L.-A. Lassus (1916–1994) w prezentowanej książce syntetycznie ukazał główne założenia duchowości Piotra Damiana, które stanowią zarazem znaczącą interpretację duchową życia monastycznego. Omawia więc następujące kwestie: pragnienie Boga w życiu mnicha, znaczenie celi, rozumienie i przeżywanie tajemnicy krzyża, toczenie walki duchowej na pustyni, dojrzewanie w modlitwie, sposób spójnego łączenia samotności z życiem wspólnotowym. Całość opracowania zamyka rozdział poświęcony Matce Bożej w życiu mnicha. Omawiana praca wyjątkowo trafnie ukazuje profil duchowy św. Piotra Damiana, dlatego powinna stanowić lekturę dla wszystkich, którzy zajmują się dziejami monastycyzmu kamedulskiego, którego jest on czołowym przedstawicielem.

ks. Janusz KRÓLIKOWSKI
Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Guy LOBRICHON, *Les moines d'Occident. L'éternité de l'Europe*,
Paris: Découvertes Gallimard, 2007, ss. 160, il.

Wprawdzie jest to niewielka książeczka, ale bardzo trafnie i sugestywnie ukazuje znaczenie monastycyzmu w dziejach Europy, zwłaszcza jego oddziaływanie kulturowe, społeczne i obyczajowe. Jest to więc godna uwagi próba odczytania dziejów monastycyzmu w kluczu uniwersalistycznym, pozwalającym na przekroczenie tych interpretacji, które widzą go tylko w kluczu duchowym i eklezjalnym. Oczywiście, monastycyzm zachodni jest przede wszystkim zjawiskiem wewnątrzkościelnym, a jego kryterium stanowi – jak zaznacza autor opracowania – szeroko rozumiana „wieczność”. Wychodząc od perspektywy eschatologicznej, mnisi zachodni nigdy nie zamykali się tylko w swoim świecie, żywo wpływając na wszelkie dziedziny życia. Autor opracowania pokazuje, w jaki sposób kształtowali najpierw elity kościelne i świeckie, walcząc obok rycerzy, wspierając działalność administracyjną i ekonomiczną rozmaitych instytucji, doradzając królom i książętom (do IX w.). W okresie średniowiecza (X–XIV w.) mnisi odegrali bardzo twórczą rolę w kształtowaniu rozumienia człowieka i jego losu. Późniejszy monastycyzm, mimo kryzysu, który dogłębnie naznaczył jego tożsamość, a także jego misję, kontynuował swoją rolę opartą na doświadczeniach z minionych epok. Wieki XIX i XX przyniosły odnowę monastycyzmu. Od tego czasu konsekwentnie, chociaż w zmienionych warunkach i odnowionych formach, powraca on do pełnienia swojej funkcji kulturowej i społecznej. Pracę zamyka wybór najbardziej charakterystycznych dokumentów ilustrujących tezę zaprezen-

waną w omawianym opracowaniu. Publikację wzbogacają dobrze dobrane ilustracje, stanowiące sugestywne uzupełnienie tekstu.

ks. Janusz KRÓLIKOWSKI
Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Marian MAŁECKI, *Z Ziemi Świętej do Polski. Dzieje Zakonu Bożogrobców – From Holy Land to Poland. The History of the Order of the Holy Sepulchre*, Warszawa-Katowice: Zakon Rycerski Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie – Zwierzchnictwo w Polsce, 2013, ss. 159, il.

Polsko-angielska publikacja, która w zwięzłym zarysie przedstawia panoramę dziejów zakonu bożogrobców (miechowitów), szczególnie koncentrując się na jego dziejach w Polsce. Autor opracowania już wcześniej poświęcił kilka prac dziejom zakonów krzyżowych, w tym także bożogrobców, przygotowując się w ten sposób do dokonania sygnalizowanej syntezy. Podejmuje w niej zagadnienia przybycia bożogrobców do Polski, ich losy w poszczególnych epokach, niejednokrotnie bardzo burzliwe, podejmowane działania zmierzające do odnowy zakonu w XVII i XVIII w., a także kwestię kasat. Najwięcej uwagi w opracowaniu poświęcono głównej siedzibie zakonu, którą był klasztor w Miechowie, ale ukazano także inne domy zakonne bożogrobców w Polsce. Dzięki temu, że praca ma charakter całościowy, może stanowić przewodnik dla chcących zainteresować się dziejami tego zakonu, który odegrał bardzo ważną rolę w dziejach kościelnych i narodowych w Polsce. Pracę zamyka kalendarium dotyczące Zwierzchnictwa w Polsce Zakonu Rycerskiego Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie, które rozpoczęło swoją działalność w 1995 r.

ks. Janusz KRÓLIKOWSKI
Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Agata MIREK (ed.), *Żeńskie zgromadzenia zakonne w Europie Środkowo-Wschodniej wobec totalitaryzmu komunistycznego [Female congregations in East-Central Europe during communist and Nazi totalitarianism]* (Przestrzeń Religijna Europy Środkowo-Wschodniej Otwarta na Wschód i Zachód, 3), Warszawa: Wydawnictwo DiG, 2012, pp. 200, introduction and table of contents in English, summaries

This volume contains papers presented at one of the sections of conference *Religious Space of East-Central Europe Open to the East and the West*, organised by CIHEC (Commission Internationale d'Histoire et des Études sur le Christianisme), 6th-10th September 2007, in Lublin and Lviv. It contains 13 articles on the history of women's convents in the USSR and other countries of the so-called Eastern Bloc.